

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Савич А. В., аспірант
Житомирський національний агроекологічний університет

Здійснення господарської діяльності неминуче призводить до виникнення протиріч із природними системами та їх постійних суттєвих змін. Насамперед ці суперечності виявляються під час сільськогосподарського виробництва. Такі роцеси вимагають розроблення економічного механізму екологізації агропромислової діяльності. Підходи до розуміння економічного механізму екологізації вітчизняними науковцями різняться, проте значна кількість дослідників під економічним механізмом екологізації виробництва розуміють «комплекс різноманітних важелів, нормативів, інституціональних структур, який через фінансово-економічне та організаційне сприяння стимулює проведення природоохоронних заходів». В той же час, під організаційно-економічним механізмом забезпечення екологічної безпеки підприємства виробничої сфери розуміється сукупність економічних, організаційних і управлінських засобів, економічних інструментів щодо забезпечення належного рівня екологічної безпеки виробничого підприємства з точки зору впливу процесу виробництва на еколого- економічний стан як самого підприємства, так і на якість довкілля.

Фундаментальний внесок у розвиток теорії економічного механізму зробили Лео (Леонід) Гурвіц (Leo Hurwicz), Роджер Майерсон (Roger Myerson) і Ерік Маскін (Eric Maskin), за що у 2007 р. були нагороджені Нобелівською премією з економіки. Теорія економічних механізмів утворилась з «прикладного» розділу економічної науки, що займається вивченням функціонування планових економік.

Відомий вітчизняний дослідник професор Саблук П. Т. зазначає, що економічний механізм являє собою практичний вираз системи виробничих відносин, що включають засновану на інтересах (відповідальності) сукупність економічних важелів і регуляторів виробництва [4].

На мікрорівні дефініція економічного механізму переважно зводиться до економічного інструментарію здійснення господарської діяльності суб'єктів підприємництва. Так, на думку Поленчука В. М. та Наумова О. Б. „економічний механізм" підприємства є одним із

головних складових господарського механізму, який представляє собою сукупність економічних методів, способів, форм, інструментів, важелів, ресурсів, які впливають на економічні відносини та процеси, що відбуваються на підприємстві [1, 2].

На наш погляд, доцільно розмежувати ринковий і державний механізм екологізації сільськогосподарського виробництва і в межах останнього виділити два підтипи, такі як примусовий та заохочувальний. При цьому, вважаємо, що ринковий механізм є більш ємким поняттям ніж маркетинговий, тому доцільно вживати саме його. Не зважаючи на те якими засобами здійснюється функціонування економічного механізму екологізації агровиробництва, мають бути дотримані ряд принципів. Карінцева О. І. та Тарасенко С. В. визначають такі основні принципи екологоорієнтованого розвитку, як-принцип екологічної обумовленості (направленості розвитку підприємства на підтримку або посилення сталості екосистем; згідно з ним економічні механізми мають створювати умови для заохочення суб'єктів господарювання до отримання прибутків за рахунок покращання екологічних результатів); принцип економічної доцільності (заохочення суб'єктів господарювання до досягнення природоохоронних цілей найбільш ефективними шляхами); принцип гласності (відкритість та доступність для громадськості всієї інформації про діяльність підприємств); принцип системності [5].

В прогресивних економічно розвинутих країнах світу спостерігається зростання значення стимулюючого впливу економічних інструментів екологічного регулювання на розвиток економіки та підприємництва. Таким чином, соціальна та еколого-економічна інтегративність України має обов'язково враховувати зарубіжний досвід механізмів регулювання природокористування шляхом системного вдосконалення і приведення у відповідність з міжнародною правовою, нормативно-методичною та інституціональною базою екологічного управління та екологічної безпеки. У наш час надзвичайно важливим є збільшення бюджетного фінансування та інвестування в інноваційні програми екологізації виробництва. Впровадження ринкових регуляторів природокористування повинне здійснюватись не лише шляхом адміністративного тиску, але й формування сприятливих умов підприємницької діяльності, за яких господарюючим суб'єктам стало б економічно вигідним дотримання природоохоронних вимог, досягнення еколого-економічних цілей. Тому державно-регулятивний механізм екологізації підприємництва однозначно потребує відповідного правового, фінансово-економічного, організаційного та інформаційного забезпечення.

Література

1. Бігдан О. В. Теоретико–методологічні основи економічного механізму екологізації аграрного виробництва / О. В. Бігдан, О.В.Ходаківська //Наука в жизни современного человека : монография. – О., 2013. – С. 245-258.
2. Веклич О.А. Сучасний стан та ефективність економічного механізму екологічного регулювання / О.А. Веклич // Економіка України. – 2003. - № 10. – С.62-70.
3. Дубодєлова, А. В. Організаційно-економічні механізми екологізації виробництва на вітчизняних підприємствах [Текст] / А. В. Дубодєлова, О. В. Юринець, М. М. Федорів // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління. – 2011. – № 698. – С. 156-162.
4. Саблук П. Т. Економічний механізм АПК у ринковій системі господарювання / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2007 – № 2 – С. 3-6.
5. Тарасенко С. В. Теоретичні засади механізму екологізації розвитку підприємств на основі формування попиту на екологічні товари / О. І. Карінцева, С. В. Тарасенко // Механізм регулювання економіки. – 2010.-№ 4. – С. 94-100